

ВИСНОВОК

**Національного університету «Чернігівська політехніка»
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Максака Володимира Івановича на тему
«Державна політика демократизації українського суспільства»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування
за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування**

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науково-дослідними роботами. Актуальність дисертаційної роботи Максака В.І. зумовлена глибокими трансформаційними процесами, які відбуваються в Україні на тлі багаторічних посттоталітарних змін, соціально-економічної турбулентності, триваючої війни та посиленої взаємодії з європейською спільнотою. У сучасних умовах демократизація постає не лише як політичний і ціннісний орієнтир, а як невідкладна управлінська потреба, пов'язана з модернізацією державної політики, ефективністю функціонування органів влади та відновленням суспільного договору між державою і громадянами. Особливої актуальності набуває питання формування нової якості державної політики демократизації в контексті повоєнного відновлення, яке потребуватиме переосмислення інституційної архітектури, зміцнення правової державності, модернізації публічного управління та більш активного залучення громадян до процесів ухвалення рішень. Реінтеграція деокупованих територій, подолання наслідків воєнної деструкції, відновлення правової рівності та доступу до послуг – усе це потребуватиме не лише технічних управлінських рішень, а й відновлення демократичної легітимності влади, побудови нової комунікації з громадянами, переосмислення концепту справедливості в суспільстві. На цьому тлі державна політика демократизації має стати не декларативною, а дієвою – з чітко визначеними механізмами реалізації, індикаторами ефективності та інституційною відповідальністю. Її системність, відкритість до зворотного зв'язку, адаптивність до змін є вирішальними факторами сталого розвитку. Демократизація сьогодні – це не лише про вибори чи свободу слова, а про повноцінну інфраструктуру участі, рівний доступ до влади, ефективні публічні послуги та справедливий розподіл можливостей.

Дисертація виконана в межах науково-дослідних робіт Національного університету «Чернігівська політехніка» за темами: «Механізми державного управління регіональним розвитком в умовах переформатування владних відносин» (№ 0120U105292), де автором запропоновано інтегровану модель реалізації демократичних перетворень з урахуванням нормативно-правового оновлення, інституційної координації, управлінських рішень, інформаційної взаємодії, кадрового потенціалу та регіональної локалізації, «Публічне управління та децентралізація влади» (№ 0120U101815), де автором розроблено прикладні механізми реалізації державної політики демократизації українського суспільства в умовах децентралізації, цифровізації й безпекових викликів, «Європейський досвід інноваційного

розвитку системи публічного управління для забезпечення суспільної стабільності України» (№ 0120U104277), де автором досліджено участь України у європейських програмах та відповідність критеріям членства в ЄС і НАТО як інструменту стандартизації демократичних практик.

2. Мета і завдання дослідження. Метою роботи є науково-методологічне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо формування нової якості державної політики демократизації українського суспільства з урахуванням сучасних викликів і потреб трансформаційного розвитку.

Досягнення представленої мети обумовило необхідність вирішення наступних завдань:

- дослідити концептуальні підходи до розуміння демократизації як суспільного процесу, з'ясувати її сутність, структуру, детермінанти та взаємозв'язок з розвитком державного управління;
- уточнити понятійно-категоріальний апарат державної політики демократизації, окреслити принципи, цілі, інструменти її реалізації;
- систематизувати світові моделі та практики демократичної трансформації та виявити чинники їх ефективності;
- оцінити сучасний стан демократичних перетворень в Україні на основі аналізу основних аспектів розвитку демократії у системі публічного управління;
- дослідити рівень демократичної стійкості та інституційного розвитку в Україні, виявити роль і потенціал громадянського суспільства у підтримці демократизаційних процесів;
- виокремити основні проблеми практичної реалізації державної політики демократизації, зокрема бар'єри, що впливають на ефективність її впровадження;
- розкрити стратегічні орієнтири демократичного розвитку України та обґрунтувати ключові цінності, принципи й пріоритети сучасної моделі державної політики демократизації в умовах сучасних викликів;
- розробити та обґрунтувати удосконалену модель реалізації державної політики демократизації в системі публічного управління;
- сформувати методичне забезпечення оцінки ефективності реалізації політики демократизації та індикаторну систему, що інтегрує сучасні аналітичні методики; запропонувати «Стратегію підтримки та інституціоналізації політики демократизації».

3. Наукові положення, розроблені особисто здобувачем, та їх новизна. У дисертації надано науково-методологічне обґрунтування та запропоновано практичні рекомендації щодо формування нової якості державної політики демократизації українського суспільства з урахуванням сучасних викликів і потреб трансформаційного розвитку. Наукова новизна роботи полягає в наступному:

вперше:

– сформовано цілісну інтегровану модель реалізації державної політики демократизації українського суспільства, яка включає шість взаємопов'язаних функціональних блоків: нормативно-правового оновлення, інституційної координації, управлінських інструментів, інформаційної взаємодії, кадрового забезпечення та локалізації політики. У межах даної моделі розроблено інноваційно-аналітичний механізм реалізації політики, що поєднує цифрові інструменти, індикативне оцінювання, аналітику зворотного зв'язку та моніторинг ефективності в режимі реального часу. Запропонована модель забезпечує усунення фрагментації управлінських дій, підвищення адаптивності політики до викликів і підтримку стабільного демократичного розвитку. У цьому фокусі запропоновано стратегію підтримки та інституціоналізації політики демократизації, яка охоплює повний політичний цикл – від аналітики до адаптації – і передбачає конкретні заходи з урахуванням ризиків рецентралізації, кадрових втрат і політичного тиску в умовах воєнного та повоєнного періоду;

удосконалено:

– класифікацію механізмів державного управління у сфері демократизації, зокрема шляхом деталізації їхньої структурної побудови відповідно до рівнів державної влади (національний, регіональний, місцевий), функціональних сфер управління (нормативно-правова, організаційна, кадрова, інформаційно-комунікаційна) та етапів управлінського циклу (планування, впровадження, моніторинг, адаптація). Такий підхід дозволяє створити уніфіковану методологічну базу для аналізу та оцінювання ефективності реалізації політики демократизації, а також сприяє формуванню цілісної, взаємопов'язаної системи управлінських рішень;

– підходи до оцінювання ефективності державної політики демократизації, через розробку багаторівневої системи індикаторів, що включає як кількісні (статистичні, емпіричні, інституційні показники), так і якісні (оцінка рівня довіри, соціальна згуртованість, громадянська активність) критерії. Обґрунтовано поєднання цих параметрів у вигляді інтегрованої моделі моніторингу, яка дозволяє виявляти дисбаланси в реалізації політики на різних рівнях управління та формувати адресні управлінські рішення для підвищення її ефективності. На цій основі розроблено систему індикаторного оцінювання реалізації політики демократизації, що включає коефіцієнт реалізаційної спроможності демократизації (КРСД), та дозволяє здійснювати порівняльний кількісний аналіз ефективності реалізації політики в територіальному розрізі, ідентифікувати слабкі ланки в системі публічного управління та спрямовувати ресурсну й управлінську підтримку;

– концепцію зворотного зв'язку як фундаменту демократичного врядування, з урахуванням його потенціалу не лише як інструменту комунікації, а й механізму впливу на ухвалення рішень, легітимацію державної політики, виявлення соціальних запитів і підвищення відповідальності влади. Розроблено типологію інструментів зворотного зв'язку (електронні петиції, консультації з громадськістю, онлайн-платформи участі); обґрунтовано їх

інтеграцію в щоденну управлінську практику через цифрові канали, з урахуванням потреб різних соціальних груп і регіональних особливостей;

– організаційно-функціональний механізм реалізації політики демократизації, який було розширено до комплексної структурно-компонентної моделі шляхом поєднання стратегічного планування, інституційної координації, ресурсного забезпечення, цифрової інфраструктури, кадрового потенціалу, освітньо-комунікаційної підтримки та системи моніторингу. Запропоновано створення окремого блоку управління демократизаційними ризиками як постійної підсистеми управління, що підвищує адаптивність і стійкість політики до внутрішніх та зовнішніх викликів;

набули подальшого розвитку:

– теоретичні підходи до розуміння демократизації як комплексної публічної політики, що охоплює політичні інститути, управлінські, соціальні, правові та комунікаційні виміри. Обґрунтовано, що демократизація не повинна сприйматися виключно як політичний процес трансформації, а як інтегрована функція публічного управління, що включає стратегічне планування, інституційну логіку, нормативне забезпечення, кадрову політику, цифрову взаємодію та індикаторний моніторинг. Запропоновано нову концептуальну рамку аналізу демократизаційних процесів, що базується на управлінській ефективності, адаптивності та соціальній легітимності;

– підходи до інституційного забезпечення політики демократизації, зокрема розширено розуміння ролі та форм участі акторів: центральних і місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, громадських організацій, експертного середовища, міжнародних партнерів. Узагальнено кращі інституційні практики координації демократичних реформ, виокремлено ефективні моделі партнерства «влада – громадянське суспільство» та визначено оптимальні формати їх реалізації залежно від рівня адміністративно-територіального устрою та цілей політики;

– категоріальний апарат науки державного управління, зокрема уточнено й теоретично обґрунтовано такі поняття, як «державна політика демократизації» – як цілісна керована система заходів і рішень з метою розширення демократичної участі та інституційного оновлення; «інституціоналізація демократії» – як процес закріплення демократичних норм, процедур і практик на постійній основі; «управлінська спроможність до демократизації» – як здатність органів влади формулювати, реалізовувати та адаптувати політику відповідно до демократичних стандартів і викликів. Таке уточнення дозволяє надати дослідженню міждисциплінарної глибини та забезпечити єдність термінологічного апарату;

– уявлення про управлінські ризики в процесі реалізації політики демократизації, що включають інституційні (недостатня координація, дублювання функцій), політичні (поляризація, політична інструменталізація демократичних процедур), соціальні (низький рівень громадянської культури, недовіра до влади) та комунікаційні (дезінформація, маніпуляції, цифрова

нерівність) загрози. Розроблено алгоритм ідентифікації, класифікації та управління цими ризиками, який включає превентивне прогнозування, антикризову реакцію, інформаційну підтримку й інституціональні гарантії стабільності.

4. Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій. Для досягнення мети та виконання завдань дослідження використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів. Комплексний підхід до аналізу включав поєднання загальнонаукових і спеціальних методів, що забезпечили глибоке теоретико-методологічне та прикладне опрацювання теми. Серед загальнонаукових методів було застосовано: діалектичний метод – для виявлення взаємозв'язків між компонентами демократичної політики та механізмами її реалізації; індукцію та дедукцію – для формування гіпотез і теоретичних узагальнень на основі емпіричних спостережень; аналіз і синтез – для опрацювання наукових джерел, класифікації механізмів управління та концептуалізації демократизаційних процесів; метод аналогії – для порівняння моделей демократизації, реалізованих у різних країнах; узагальнення – для формулювання висновків щодо ефективності управлінських рішень у контексті демократизації; моделювання – для побудови авторської моделі реалізації політики демократизації. Серед спеціальних методів було використано: PESTLE-аналіз – для системного оцінювання впливу політичних, економічних, соціальних, технологічних, правових і екологічних факторів на демократизацію; Policy Cycle Analysis – для структурування державної політики за етапами її формування, впровадження, моніторингу та адаптації; Balanced Scorecard (BSC) – для оцінювання ефективності реалізації політики за основними індикаторами; SMART-індикатори – для конкретизації цілей та очікуваних результатів політики; контент-аналіз – для вивчення стратегічних документів, нормативно-правових актів та комунікацій державних інституцій; порівняльно-аналітичний метод – для зіставлення українського досвіду демократизації з міжнародними практиками; соціологічне моделювання та експертні опитування – для оцінки впливу інституційних змін на рівень демократичності управлінських процесів; індикаторний аналіз – для обґрунтування авторського коефіцієнта реалізаційної спроможності демократизації (КРСД), що дозволяє порівнювати ефективність реалізації політики між регіонами України. Поєднання зазначених методів дало змогу забезпечити комплексність дослідження, перевірити авторські гіпотези, обґрунтувати прикладні рекомендації та сформулювати цілісну наукову концепцію державної політики демократизації українського суспільства.

5. Теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження. Практичне значення одержаних результатів мають вагомим значення для вдосконалення державної політики у сфері демократизації українського суспільства, особливо в умовах воєнного стану, післявоєнного відновлення та трансформації системи публічного управління.

Розроблена цілісна модель реалізації державної політики демократизації

може бути використана як методологічна та організаційна основа при формуванні стратегічних документів державної політики. Її структурно-функціональна логіка дозволяє органам державної влади та органам місцевого самоврядування забезпечити комплексний підхід до впровадження демократичних змін на всіх рівнях управління, що особливо важливо в умовах підвищеної соціальної вразливості та потреби в координації відновлювальних процесів. Індикаторна система оцінювання ефективності реалізації політики демократизації, зокрема запропонований Коефіцієнт реалізаційної спроможності демократизації (КРСД) створює підґрунтя для запровадження об'єктивного моніторингу ефективності публічної політики в територіальному розрізі, що дозволяє державним інституціям і аналітичним центрам оперативно виявляти управлінські дисбаланси, посилювати адаптивність рішень та оптимізувати ресурсний розподіл.

Окремі рекомендації та підходи були впроваджені у практичну діяльність Тупичівської сільської ради: 1) щодо системи індикаторного оцінювання реалізації політики демократизації, що включає коефіцієнт реалізаційної спроможності демократизації та дозволяє здійснювати порівняльний кількісний аналіз ефективності реалізації політики в територіальному розрізі, ідентифікувати слабкі ланки в системі публічного управління та спрямовувати ресурсну й управлінську підтримку – при розробці «Стратегії розвитку Тупичівської сільської територіальної громади на 2025-2027 роки з перспективою до 2034 року» для здійснення аналізу сильних і слабких сторін розвитку Тупичівської територіальної громади, зокрема в умовах війни та післявоєнного відродження, виокремлення стратегічних механізмів розвитку у часи динамічних змін, що сприятиме формуванню демократичної політичної культури як чинника стійкості відповідних територіальних інституцій; 2) щодо аналізу сучасних викликів, з якими стикається політика демократизації в умовах війни, економічної дестабілізації, інформаційної агресії та гібридних загроз – при формуванні сценаріїв розвитку Тупичівської сільської територіальної громади в контексті розвитку спільноти та політики міжнародної співпраці; узгодження безпекових і демократичних пріоритетів, консолідації дій громадянського суспільства та міжнародних партнерів (довідка про впровадження від 01.12.2025 р. № 02-19/1340.1); Броварської районної ради в процесі підготовки Цільових програм, зокрема, при розробці Програми висвітлення діяльності Броварської районної державної адміністрації та Броварської районної ради у засобах масової інформації та інформування населення Броварщини на 2026-2027 роки – щодо механізмів інформаційної взаємодії та інформаційно-комунікативних механізмів при визначенні принципів прозорості і підзвітності в контексті визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована дана Програма, а також уявлення про комунікаційні ризики в процесі реалізації політики демократизації – дезінформація, маніпуляції, цифрова нерівність тощо (довідка про впровадження від 06.02.2026 р. № 1).

Результати дисертації також можуть бути використані в освітньому процесі при підготовці фахівців з державного управління, політології,

публічного адміністрування, соціології, зокрема в межах магістерських програм, курсів підвищення кваліфікації та перепідготовки державних службовців. Запропоновані моделі, підходи, терміни та аналітичні інструменти здатні підвищити рівень професійної компетентності управлінців у сфері демократизаційної політики. Так, окремі теоретичні та науково-методичні положення дисертації було впроваджено в навчальний процес Національного університету «Чернігівська політехніка» при викладанні дисциплін: «Децентралізація влади в Україні», «Громадянське суспільство та сучасна демократія», «Публічна політика та публічна дипломатія», «Теорія та практика функціонування публічного управління та адміністрування» в межах освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 281 «Публічне управління та адміністрування» та «Міжнародні комунікації та дипломатія» в межах освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» (довідка про впровадження від 23.02.2026 р. № 202/08-367).

6. Апробація результатів дослідження. Результати дисертаційної роботи апробовані на міжнародних та вітчизняних наукових і науково-практичних конференціях, зокрема: IV Міжнародна науково-практична конференція «Сучасна парадигма публічного управління» (Львів, 2022); VI регіональної наукової конференції «Європейський вимір публічного управління» (Чернігів, 2022); Міжнародна науково-практична конференція «Модернізація вітчизняної правової системи в умовах світової інтеграції» (Кропивницький 2023); Міжнародний науковий конгрес «Публічне управління XXI століття: особливості воєнного і післявоєнного періодів» (Харків, 2023); XV Міжнародна науковопрактична конференція студентів, аспірантів і молодих вчених «Юність науки – 2025» (Чернігів, 2025).

7. Повнота викладення основних результатів та особистий внесок здобувача. Основні положення, висновки й результати дослідження опубліковано у 9 наукових працях, у тому числі: 3 статті у наукових фахових виданнях, 1 стаття, що включена до міжнародної наукометричної бази Web of Science, 5 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях:

Наукові праці, в яких опубліковано основні результати дисертації статті у закордонних та наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукометричних баз:

1. Rudenko, O., Mykhailovska, O., Kaplenko, H., Bazarko, I. and Maksak, V. (2023). Global and Regional Threats to Human', Society', and State' Security. *Econ. Aff.* 68(04): 2193-2206. **Scopus DOI** <https://doi.org/10.46852/0424-2513.4.2023.28>. <https://ndpublisher.in/admin/issues/EAv68n5z2.pdf>.

2. Максак В. І. (2024). Демократія в Україні: виклики, цінності та перспективи розвитку. *Публічне управління і адміністрування в Україні*, 39, 203-207. DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2024.39.38>. <https://pag-journal.iei.od.ua/archives/2024/39-2024/40.pdf>

3. Руденко О.М., Максак В.І. (2024). Сутність демократизації суспільства в Україні. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія Публічне управління та адміністрування*, 35 (74), 3, 128-133. DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2024.3/24>. https://pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2024/3_2024/26.pdf

4. Максак В.І. (2025). Глобальні моделі демократизації та роль міжнародних організацій у демократичній консолідації. *Право та державне управління*, 2, 407-414. DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2025.2.56>. https://pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2025/58.pdf.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

5. Максак В.І. Процеси демократизації українського суспільства. *Сучасна парадигма публічного управління: Збірник тез IV Міжнародної науково-практичної конференції (10-12 листопада 2022р.) / За наук. ред. к.е.н., доцента Стасишина А.В. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, Львів, 2022. С. 151-153. https://pumo.stu.cn.ua/wp-content/uploads/2023/02/2022_lviv.pdf*

6. Руденко О.М., Максак В.І. Актуальні питання демократизації суспільства. *Європейський вимір публічного управління: матеріали VI регіональної наукової конференції; 16.12.2022 р., м. Чернігів / за заг. ред. Руденко О.М., Михайловської О.В. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2022. С. 38-41. https://pumo.stu.cn.ua/wp-content/uploads/2023/03/18_yevropejskyj-vymir-publichnogo-upravlinnya_2022.pdf*

7. Максак В.І. Актуальні питання розвитку територіальних громад. *Модернізація вітчизняної правової системи в умовах світової інтеграції: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Кропивницький, 22-23 березня 2023 р. / за заг. ред. О. Р. Антонова, С. І. Москаленко. Кропивницький : ЛА НАУ, 2023. 368 с. ISBN 978-611-01-2892-6. С. 93-95. https://www.glau.kr.ua/images/docs/Materialy_4mizhnar_konf_pravo.pdf*

8. Максак В.І. Ефективність публічного управління: базові контенти. *Публічне управління XXI століття: особливості воєнного і післявоєнного періодів = Public administration of the XXIst Century: peculiarities of the war and post-war periods: міжнародний науковий конгрес (23; 2023; Харків): збірник наукових матеріалів [Електронний ресурс] / Редкол.: Л.О.Белова, В.Ф.Золотарьов, Л.Ю.Величко та інш.; Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна, ННІ «Інститут державного управління»; Харківський університетський консорціум. – Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2023. 680 с. (PDF) ISBN 978-966-285-676-7. С. 132-135. <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/18045>*

9. Максак В.І. Теоретичні підходи до розуміння демократизації: історичний та концептуальний контекст. *Юність науки – 2025 : збірник тез доповідей XV Міжнародної науковопрактичної конференції студентів,*

аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 23-25 квітня 2025 р.). Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2025. С. 198-199.

8. Загальний висновок.

Дисертаційна робота Максака Володимира Івановича на тему «Державна політика демократизації українського суспільства» є самостійним, завершеним та оригінальним науковим дослідженням, що вирішує актуальне наукове завдання – науково-методологічне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо формування нової якості державної політики демократизації українського суспільства з урахуванням сучасних викликів і потреб трансформаційного розвитку.

Основні положення, висновки та практичні рекомендації дисертації відзначаються науковою новизною, належним рівнем обґрунтованості та аргументованості, підтверджені апробацією на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. У наукових публікаціях здобувача повно і послідовно відображено результати дослідження. Зміст роботи логічно узгоджується з метою та завданнями, визначеними у вступі, а всі наукові завдання вирішено повною мірою. Роботу виконано державною мовою.

За рівнем актуальності, ступенем наукової новизни, теоретичною і практичною значущістю отриманих результатів, дисертація Максака Володимира Івановича відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (у редакції постанови від 19 травня 2023 р. № 502).

Наукові публікації здобувача відповідають пункту 8 постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії».

Дисертаційна робота Максака Володимира Івановича на тему «Державна політика демократизації українського суспільства» може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді.

Головуючий

д.держ.упр., професор

Олійченко І.М.

